

Možete li zamisliti, umesto da svake godine čujete kako su Tuzla i Pljevlja među najzagađenijim gradovima u Evropi, da su oni zapravo najčišći i tehnološki najpametniji gradovi s obzirom na snabdevanje toplotnom energijom i kvalitetu zraka u jugoistočnoj Evropi?

Možda izgleda kao divlji san, ali uz napore na nacionalnom nivou i mudra ulaganja, dve zemlje bi mogle postati regionalni lideri u planiranju i implementaciji rešenja četvrte generacije daljinskog grejanja u narednoj deceniji. Na to ukazuju dve analize koje je pripremio Bankwatch, a koje će svetlost štampe ugledati ove jeseni.

Do sada su se i u Tuzli i u Pljevljima radili o zavisnosti od uglja i starim sistemima centralnog grejanja, ali je došlo vreme za redizajniranje urbane politike grejanja, na moderan način koji integriše i međusobno povezuje više projekata obnovljivih izvora energije.

I Bosna i Hercegovina i Crna Gora potpisale su Zelenu agendu za Zapadni Balkan, čime su se obavezale da će usvojiti klimatsko zakonodavstvo EU i time postići klimatsku neutralnost do 2050.

Međutim, njihove najnovije klimatske obaveze nisu ni blizu ambicioznosti Zelene agende. Cilj smanjenja emisije stakleničkih plinova u BiH za 2030. godinu je 33,2% u odnosu na 1990. godinu, dok je za Crnu Goru 35%.

Očigledno je da nedostatak političke volje, kao i praznine u informacijama i znanju i dalje vuku obe vlade u prljavi zagrljaj uglja.

Ono što vlasti u obe zemlje još sporo shvataju je da, kada složeno veliko infrastrukturno rešenje (u ovom slučaju uglj) dođe do kraja svog životnog ciklusa, pojavljuje se prozor mogućnosti.

Postepeno ukidanje loženja uglja u Tuzli i Pljevljima predstavlja priliku za redefinisavanje celokupne energetske infrastrukture gradova, koristeći postojeće elektrane i toplotne mreže kao vredne strukture kojima se može dati nova uloga. Gradovi su, prema tome, na optimalnom mestu za implementaciju rešenja evropskog modela za integrisani, visoko efikasan sistem prilagođen korisniku i bez fosila sa srednjoročnom perspektivom povrata. Osim u izuzetnim slučajevima, takav sistem se ne može izgraditi samo na jednom energetsom resursu.

Proterivanje uglja iz pojedinačnih grejača, mikroreža i sistema daljinskog grejanja jedna je strana medalje, ali drugi ključni aspekt je osigurati da ga gradovi Pljevlja i Tuzla ne zamijene drugim neodrživim rešenjima za grijanje. Na primer, svedoci smo sve veće uloge biomase u mrežama daljinskog grejanja: iako je biomasa uglavnom sposobna da proizvodi toplotu na visokim temperaturama i često uglavnom pristupačna, sa klimatske i ekološke tačke gledišta, to nije dobro rešenje: korišćenje velikih količina biomase su u sukobu sa

važnim ciljevima zaštite klime, održive proizvodnje hrane i očuvanja šumske prakse. Optimalno rešenje za zajednicu može dramatično varirati od slučaja do slučaja, jer zavisi od lokalnih potreba i ciljeva. Ali ono što je sigurno tačno za sve slučajeve je da proces dekarbonizacije sistema za snabdevanje grejanjem mora započeti smanjenjem potražnje za grejanjem kako na strani potrošača, tako i u infrastrukturi za prenos toplote. Zatim sledi uvođenje efikasnih, obnovljivih tehnologija za proizvodnju toplote.

Kako bi identificirao te tehnologije za Pljevlja i Tuzlu, Bankwatch je radio na dve studije, koje ukazuju na potencijal za korišćenje održivih obnovljivih izvora energije za grejanje na ove dve lokacije: proučena rešenja uključuju solarne, geotermalne, toplinske pumpe, povratak toplote iz postojećih industrija, potencijal za skladištenje toplote i moguće mere energetske efikasnosti.

Istražujući poželjna i realna rešenja za izgradnju mreža daljinskog grejanja na bazi obnovljivih izvora energije, u kombinaciji sa pojedinačnim rešenjima, nadamo se da ćemo se uključiti u dijalog o „najboljim praksama“ sa akterima iz cele Evrope, posebno lokalnim zajednicama u kojima je došlo do transformacije sistem grejanja će se dešavati.

Izvor: Just Transition